

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 7 maart – 12:00 uur d.d. 8 maart

Directie Communicatie VWS | Met input van RIVM, BZ, IenW, RVO en OCW

10.2e

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
- Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 - Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen - Bedrijven die afhankelijk zijn van getroffen gebieden	- Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders - Zorginstellingen en personeel - Organisaties met getroffen medewerkers/studenten - Werknemers en klanten van getroffen bedrijven	- Actieve burgers die zich (o.a. op sociale media) zorgen maken over het virus - Algemeen publiek - Politici

Samenvatting

- De media-aandacht voor COVID-19 blijft dit weekend groot, ook al is het in hoeveelheid duidelijk minder dan eerder deze week. Media berichten met name over nieuwe besmettingen, de terugkeer van de leden van Vindicat en de situatie in Brabant, waaronder ook de economische gevolgen. Daarnaast is er naar verhouding veel aandacht voor ontwikkelingen in het buitenland, met een nadruk op de situatie in Italië.
- Nederlanders maken zich minder zorgen over COVID-19 dan een maand geleden, blijkt uit een peiling. Destijds gaf 53% aan zich geen zorgen te maken, nu is dat 58%. Een meerderheid van 56% vindt dat de overheid voldoende doet om de verspreiding van het virus te voorkomen. Een grotere meerderheid van 69% is bovendien tevreden over de informatie die de overheid geeft, blijkt uit een peiling van DVJ Insights.
- Sommige huisartsen willen meer patiënten testen op het coronavirus dan nu is toegestaan. Zij vinden de testrichtlijnen van de GGD te streng. Zelf is het Nederlands Huisartsen Genootschap daar geen voorstander van. "Als iedereen dat gaat doen, dan krijg je een capaciteitsstekort."
- Zorginstellingen nemen maatregelen om het verspreiden van COVID-19 te voorkomen, zoals het afgelasten van bijeenkomsten met publiek (open dagen) en het beperken van het aantal bezoekers dat aan bed komt.
- "Het moeilijke met [het advies van het RIVM voor Brabant] is dat het in de zorgsector heel veel vragen oproept en tot onduidelijkheid leidt", stelt beroepsorganisatie voor verpleging en verzorging NU'91.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht voor COVID-19 blijft dit weekend groot, ook al is het in hoeveelheid duidelijk minder dan eerder deze week.
- Zaterdag is er in de media aandacht voor de stijging van het aantal besmettingen naar 188. Met name regionale media berichten over nieuwe besmettingen in lokale gemeenten. Ook is er aandacht voor de teruggekeerde studenten en oud-studenten van Vindicat, waarvan vier getest en negatief gebleken zijn.
- Op economisch vlak is er voornamelijk nieuws (regionale media) over de gevolgen voor de Brabantse economie. Oud-president van De Nederlandsche Bank Nout Wellink praat deze middag in het tv-programma Buitenhof over de economische schade door het Coronavirus.
- RTL Nieuws meldt zaterdag dat Nederlanders zich minder zorgen over COVID-19 dan een maand geleden. Ook is een meerderheid tevreden over maatregelen (56%) en informatie (69%) vanuit de overheid.
- Dit weekend is er ten slotte veel aandacht voor ontwikkelingen in het buitenland, zoals het 'afsluiten' van Lombardije en veertien provincies in andere regio's in Noord-Italië (een kwart van de totale bevolking). Ook berichten media over de toename van besmettingen in Duitsland en Frankrijk, een ingestort hotel in China waar zo'n 70 coronapatiënten in quarantaine zaten, en de situatie in Iran, waar 5800 mensen zijn besmet en 145 overleden. Het vermoeden bestaat dat de situatie nog veel erger is dan het regime doet voorkomen.
- NOS meldt vanochtend dat Buitenlandse Zaken geen reden ziet om het reisadvies voor Noord-Italië aan te scherpen. Nederlanders die nu in Noord-Italië verblijven, kunnen ook nog steeds thuiskomen, aldus BZ. PVV-leider Geert Wilders noemt het niet-wijzigen van het reisadvies "onbegrijpelijk en laks".

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Besmettingen zorgpersoneel

- Bij een medewerker van het Isala Ziekenhuis in Zwolle is zaterdagavond een besmetting vastgesteld bij een medewerker, meldt het ziekenhuis zondagochtend. Uit onderzoek blijkt dat dat de medewerker geen patiënten, bezoekers of collega's in Isala heeft besmet.
- Twee medewerkers van het Meander Medisch Centrum in Amersfoort zijn besmet. Het gaat om een arts in opleiding van de spoedeisende hulp en een medewerker van het mortuarium. Beide medewerkers hebben het virus buiten het ziekenhuis opgelopen en verblijven momenteel in thuisisolatie. Hun klachten zijn mild.
- In ziekenhuis Bernhoven in Uden is zaterdag bij vier nieuwe patiënten bevestigd dat zij het coronavirus hebben. Ook een medewerker is positief getest. De medewerker zit thuis in isolatie.
- Een medewerker van het Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam is besmet. De werknemer werkte de afgelopen dagen in het dialysecentrum en had toen al lichte luchtwegklachten. Het is niet bekend of het om een man of een vrouw gaat. De zorg in het dialysecentrum gaat gewoon door.
- Een medewerker van een ondersteunende dienst van het Canisius Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen is besmet. De man uit Wijchen was vrijdag nog aan het werk. Hij is vrijdag met klachten van de luchtwegen getest en naar huis gestuurd. Het gaat goed met hem.

Getroffenen doen hun verhaal

- [REDACTED] (46) en [REDACTED] (39) zitten samen [REDACTED] van 16 en 17 sinds vorige week zondag in thuisisolatie in Waalwijk. Alle vier werden ze ziek van het nieuwe coronavirus na wintersport in Noord-Italië. Ze doen hun verhaal in diverse media, waaronder [Hart van Nederland](#), [RTL Nieuws](#), [Trouw](#) en [Parool](#). De twee laten weten vooral hun verhaal te willen doen om openheid van zaken te geven. "Mensen zijn snel in paniek, met name omdat er veel onduidelijk is. We hopen zo de paniek wat weg te nemen
- De klachten voelden in het begin eigenlijk als een gewone griep. "We maakten nog grapjes: 'Het zal toch geen corona zijn?'. Na drie dagen verdwenen de griepverschijnselen, maar toen begon het kuchen en de pijn op de borst. "Het gaat al wat beter, maar ik hoest nog wel veel en voel druk op mijn borst. Ook ben ik kortademig en heb ik af en toe stekende pijn tussen mijn schouderbladen", vertelt [REDACTED]. Met vriendin [REDACTED] gaat het iets minder goed nog. Zij heeft een immuunziekte, maar krabbelt ook langzaam op.
- In het [NOS Jeugdjournaal](#) vertellen [REDACTED] over hun quarantaine thuis, omdat hun broer is besmet.

10.2e

Informatiebehoefte

- Op het informatienummer zijn zaterdag 4.376 telefoontjes beantwoord. De meeste mensen bellen vanuit Noord-Brabant (Tilburg, 's Hertogenbosch, Breda) of Amsterdam. De drie meest gestelde vragen zijn: (1) Heb ik het coronavirus en moet ik thuisblijven? (2) Ik maak me zorgen over mijn gezondheid, wat moet ik doen? (3) Wat zijn de symptomen van het nieuwe coronavirus?
- De VWS-webcare heeft zaterdag zo'n 663 berichten afgehandeld. Berichten gaan onder andere over carnaval, voorgestelde maatregelen en de studenten van Vindicat die zaterdag terugkeerden Italië.
- Nederlanders op sociale media vragen zich af of ze bepaalde reizen kunnen boeken of laten doorgaan. Een reiziger vraagt waarom er op vliegvelden in Azië wel lichaamstemperatuurcontrole is en op Schiphol niet.
- Volgens [RTL Nieuws](#) zorg het advies voor Noord-Brabant voor een dilemma bij mensen in de zorg, bij de politie bij scholen. "Het moeilijke met dit advies is dat het in de zorgsector heel veel vragen oproept en tot onduidelijkheid leidt", zegt Michiel van Erp, woordvoerder van Nu'91, een organisatie van verpleegkundigen en verzorgenden. Door de koepel van zorgorganisaties Actiz zijn in verband met het nieuwe coronavirus nieuwe richtlijnen verstrekt voor zorgmedewerkers. Uitgangspunt is dat de zorg voor ouderen en chronisch zieken hoe dan ook verleend moet blijven worden. Voor zorgmedewerkers in Noord-Brabant geldt dat zij, als zij symptomen vertonen van verkoudheid, luchtwegklachten hebben en koorts hebben, thuis moeten blijven. In alle andere gevallen kunnen medewerkers gewoon komen werken.
- [RTL Nieuws](#) legt uit waarom mensen die uit risicogebieden terugkomen niet preventief worden getest.

- Een zorginstelling in Zuid-Holland waarschuwt werknemers dat hun loon niet wordt doorbetaald als zij op vakantie gaan naar Noord-Italië en daar het coronavirus oplopen. Volgens [Telegraaf](#) is het niet doorbetalen van loon van werknemers die het coronavirus oplopen in vrijwel alle gevallen een stap te ver.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg neemt maatregelen

- Alle evenementen met externe bezoekers in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) worden geschrapt. De maatregel zal voorlopig een maand gelden.
- Een speciaal voor noordelijke zorgprofessionals belegd symposium over het nieuwe coronavirus in het Universitair Medisch Centrum Groningen gaat maandagavond niet door.
- Het Nijmeegse Radboudumc beperkt het aantal mensen dat bij patiënten aan het bed komt. Het ziekenhuis laat ook medicijnenstudenten minder toe bij patiënten.
- Bezoekers van patiënten die in het Nijmeegse CWZ-ziekenhuis liggen, worden verzocht vanaf nu nog maar met één persoon tegelijk te komen.
- Zorgorganisatie Estinea houdt vanwege het coronavirus de deur dicht op 21 maart. De open dag en de ontmoetingsmarkten zijn afgelast.

Ruim een vijfde van Nederlanders neemt maatregelen

- Uit een peiling in opdracht van [RTL Nieuws](#) blijkt dat 22 procent van de Nederlanders maatregelen heeft genomen, zoals het in huis halen van mondkapjes of extra boodschappen.
- Veruit de meest genomen maatregel draait om de persoonlijke hygiëne: van de mensen die aangeven dat ze maatregelen hebben genomen, zegt 81 procent de handen vaker en/of beter te zijn gaan wassen. Daarnaast laten respondenten weten desinfecterende handgel in huis halen (64 procent), geen handen meer schudden (47 procent) en extra voorraden (lang houdbare) levensmiddelen kopen (39 procent).
- Van mensen die maatregelen hebben genomen, zegt 34 procent plekken of evenementen te mijden waar veel anderen bij elkaar komen. 29 procent zegt zelfs 'zo veel mogelijk thuis' te blijven, een kwart mijdt contacten met anderen 'zo veel mogelijk'. Daarnaast is 16 procent van hen huiverig geworden voor het openbaar vervoer: zij reizen niet meer met trein, bus, tram en metro.

Maatregelen en gevolgen in Brabant

- Veel Brabanders uit Cuijk en Boxmeer zijn het eens met het advies van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Ze volgen het netjes op, vooral om te voorkomen dat anderen besmet raken.
- Verschillende evenementen en sportwedstrijden in Brabant worden afgelast na het advies van het RIVM. Zo is muziek-evenement Soul City Eindhoven uit voorzorg geannuleerd. Ook winkels nemen maatregelen.
- De bezorgservice van Albert Heijn heeft het serviceniveau in Brabant aangepast. "Wij brengen in Noord-Brabant in verband met de maatregelen die zijn genomen vanuit het RIVM uw boodschappen tot aan de voordeur", zo is te lezen op de website van de supermarktketen. Klanten bevestigen aan Omroep Brabant dat de bezorger niet wilde binnenkomen om de boodschappen in de keuken te zetten, zoals gebruikelijk is.
- Een jeugdelftal van de Bredase voetbalvereniging JEKA zat zaterdagochtend ineens zonder tegenstander. Unitas uit Gorinchem wilde niet spelen vanwege de uitbraak van het coronavirus in Brabant.
- Hoogleraar Arbeidsmarkt Ton Wilthagen van Tilburg University stelt dat het advies van het RIVM de Brabantse economie hard zal raken. Hoeveel mensen maandag niet op het werk zullen verschijnen, is volgens Wilthagen nogal koffiedik kijken, maar volgens hem is de impact enorm. En wat dat zou betekenen voor het Brabantse bedrijfsleven moeten we niet onderschatten, vindt de hoogleraar.
- Brabantse werkgevers kampen door de dreiging van het coronavirus met een groeiend ziekteverzuim. Volgens Niels Aussems van het arbeidsplatform At Monday is de angst het bedrijfsleven ingeslopen. "Er is interne angst. Enerzijds is het ziekteverzuim toegenomen, anderzijds groeit de angst om mensen aan te nemen die het virus mogelijk meedragen. Sollicitatiegesprekken worden daarom afgezegd."

Bedrijven

- VodafoneZiggo heeft zijn personeelsfeest voor 8000 medewerkers in de Ziggodome uitgesteld.

- Bij een snackbar uit Borne hangt plastic zeil voor de vitrine. Volgens RTV Oost is dat om medewerkers te beschermen tegen het coronavirus. Een medewerker wilde verder geen vragen beantwoorden.

Sport

- Verdediger [REDACTED] en [REDACTED] hebben uit voorzorg het trainingskamp van het Nederlands vrouwenvoetbalteam in Frankrijk verlaten. [REDACTED] en [REDACTED] zijn woonachtig in Noord-Brabant en hebben last van hoesten en (neus)verkoudheid, maar zijn koortsvrij, aldus de KNVB.
- [REDACTED], een van de renners van Groupama die sinds eind februari zijn hotelkamer in Abu Dhabi niet af mocht vanwege de uitbraak van het nieuwe coronavirus, liet via Twitter weten dat hij naar huis mag.

10.2e

Onderwijs

- Basisscholen in de Brabantse gemeenten Den Bosch, Oss en Bernheze houden er rekening mee dat ze maandag leerlingen naar huis moeten sturen. In een brief aan ouders van de Filios Scholengroep, waar veertien scholen onder vallen, staat dat er door het advies van het RIVM mogelijk leraren uitvallen.
- De Erasmus Universiteit adviseert medewerkers en studenten uit Noord-Brabant om thuis te blijven als ze milde gezondheidsklachten hebben. De Rotterdamse universiteit volgt daarmee het advies van het RIVM.
- Vier leden van Vindicat die zaterdag terugkeerden zijn getest op het coronavirus. Allen waren negatief.

Luchtvaart

- Eindhoven Airport ziet de aantallen passagiers afnemen, soms tientallen procenten minder per vlucht.
- Oostenrijkse autoriteiten hebben alle vluchten tussen Oostenrijk en Milan, Bologna, opgeschort voor minimaal 14 dagen (treft Austrian en Ryanair). Air France stopt alle vluchten tussen Parijs en Tel Aviv tot 28 maart. Brussels Airlines schrapt helft aantal vluchten. Iran Air schrapt alle vluchten naar Europa.

Buitenland

- Israël overweegt om Nederlandse reizigers toegang tot het land te weigeren uit angst voor besmetting met corona. Mogelijk wordt de maatregel morgen al afgekondigd, meldt een Israëlische tv-zender. Israël zou het eerste land zijn dat Nederlanders weert vanwege het coronavirus.
- De situatie rondom het coronavirus is zo extreem geworden in Italië, dat een Italiaanse vereniging van anesthesie, analgesie, reanimatie en intensive care voorstelt om een leeftijdsgrens te stellen aan mensen die opgenomen moeten worden op de intensive care. Bovendien moeten mensen die meer kans hebben op overleven voorrang krijgen. Daarover schrijft [Telegraaf](#).

Betekenisgeving

Nederlanders minder bezorgd, meerderheid tevreden met maatregelen en informatie door overheid

- Hoewel het coronavirus de afgelopen tijd ook in Nederland is opgedoken, zijn we ons er juist minder zorgen om gaan maken, blijkt uit een peiling van DVJ Insights in opdracht van [RTL Nieuws](#). Begin vorige maand gaf 53 procent van de Nederlanders aan zich geen zorgen te maken om het virus. Dat percentage is na de eerste meldingen van besmettingen in Nederland niet gedaald, maar juist gestegen: tot 58 procent.
- Als het gaat om de maatregelen die van bovenaf worden opgelegd, vindt 56 procent van de ondervraagden dat de overheid voldoende doet om verspreiding van het virus te voorkomen. Een kwart vindt juist dat de overheid te weinig doet.
- Dat veel mensen niet zo bezorgd zijn, komt mogelijk door de goede voorlichting: 69 procent van de ondervraagden is tevreden over de informatie die de overheid over het coronavirus geeft. En de aandacht ervoor in de media mag best een tandje minder, zegt 63 procent.
- Mocht in bepaalde plaatsen of regio's het aantal besmettingen snel toenemen, dan vindt 56 procent van de ondervraagden dat die moeten worden afgesloten van de buitenwereld, zoals ook in China en Italië is gebeurd.

Huisartsen vinden testrichtlijn te streng

- Sommige huisartsen willen meer patiënten testen op het coronavirus dan nu is toegestaan. Het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) krijgt signalen van artsen die vinden dat de testrichtlijnen van de GGD te

streng zijn. Huisartsen mogen alleen een test doen als een patiënt koorts heeft, last heeft van de luchtwegen en in een risicogebied is geweest (of contact heeft gehad met iemand die besmet is). Maar sommige artsen willen ook bij milde klachten een test kunnen afnemen, zegt Jako Burgers van het NHG.

- Zelf is het Huisartsengenootschap daar geen voorstander van. "Als iedereen dat gaat doen, dan krijg je een capaciteitstekort", zegt Burgers. "Alles is er nu juist op gericht om de belasting van het zorgsysteem te beperken. Als we de criteria verruimen, ga je dat niet voor elkaar krijgen." Volgens Burgers heeft het geen zin om mensen in een heel vroeg stadium al te testen op het coronavirus. "De test kan dan eerst negatief zijn en later positief. Dat geeft een soort schijnzekerheid."

Duiding besmettingen Nederland

- Van alle besmettingen in Nederland is bij 29 patiënten niet duidelijk waar die het virus hebben opgelopen. Volgens arts-microbioloog Marc Bonten betekent dit dat 'de kans groot is dat er ook in Nederland verspreiding plaatsvindt'. "Dit is hoogstwaarschijnlijk de start van een epidemie in Nederland."
- Viroloog Marion Koopmans stelt in Trouw: "We kunnen het absoluut ook [in Brabant] indammen. We hebben maatregelen met verschillende zwaartes. De eerste is om reizigers naar Noord-Italië en hun contacten op te sporen. Dit advies is een zwaardere maatregel. Een volgende stap is het afgelasten van evenementen. Maar dat is allemaal gericht op indamming."
- De crisisplannen zijn 'opgefrist' en de nodige voorzorgsmaatregelen zijn genomen. Maar de Nijmeegse burgemeester Hubert Bruls heeft ook een duidelijke boodschap: "Leef je leven".
- Directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding Jaap van Dissel roept Nederlanders in [AD](#) op om 'solidair te zijn'. "Als de uitbraak toch doorzet, weten we dat we ons in de eerste plaats moeten richten op het beschermen van oma en opa."

Peilen van sfeer in Brabant

- Volgens de Gelderlander lijken De inwoners van Brabant zich niet druk te maken over het coronavirus.
- Ondank de waarschuwing lijken Brabanders niet bang voor het coronavirus. Op de markt in Tilburg, waar Hart van Nederland zaterdag de sfeer peilt, is het volgens de marktkooplui net zo druk als anders.

GGD werkt keihard om corona in te dammen

- De komst van het coronavirus betekent topdrukke voor de GGD's in de regio. In Nijmegen werkt de GGD Gelderland-Zuid ook in het weekend volop door. Van paniek op de vloer is geen enkele sprake, aldus [AD](#).

Kritiek op reisadvies

- Geert Wilders schrijft op Twitter: "Italië zet 16 miljoen mensen - een kwart van de Italiaanse bevolking - in quarantaine en Nederland @MinBZ past reisadvies voor Italië niet aan. Onbegrijpelijk en laks."
- Het is te makkelijk om vakantiegangers naar Noord-Italië de maat te nemen, stelt gastcolumnist en communicatie-expert Donatello Piras zondagochtend online bij [Volkskrant](#). De reisadviezen van de overheid waren niet duidelijk. "We hadden meer gehad aan code rood [...] Dat was direct duidelijk geweest. Voor alle Nederlanders was er dan geen twijfel geweest, de reisverzekeringen en de reisbranche hadden dan een eenduidiger beeld gehad. En voor de Vindicat-studenten was de eigen afweging ook een stuk gemakkelijker gemaakt. Nu geldt die code alleen voor de gemeenten in Noord-Italië die in quarantaine zijn."

Duiding wereldwijde uitbraak

- De Spaanse hoogleraar microbiologie Ignacio López-Goñi zet in een artikel op de populair wetenschappelijke website The Conversation positieve ontwikkelingen rond Covid-19 op een rij, schrijft [Telegraaf](#) zondag. Bij het nieuwe virus is sprake van een (1) snelle opsporing, (2) dalende besmettingscijfers in China en (3) milde klachten bij de overgrote meerderheid (81 procent) van de patiënten. Ook (4) zou ruim de helft van de besmette mensen alweer zijn genezen en (5) gaat het onderzoek naar zowel een medicijn als vaccins snel en goed. De conclusie van de Spaanse hoogleraar is daarom dat we nog nooit in de historie zo goed waren toegerust om een pandemie het hoofd te bieden.